

гаварыць («Пчолы нейкія, каб на іх упадкі, з зямлі вылазяць, — адказаў ён з вялікай сталасцю дарослага, і гэта выйшла ў яго смешна, па-дзяцінаму, — адна, ліха ёй, джала дала мне ў нагу, чорт яе бачыў, ішоў ды наступіў»).

Такім чынам, пісьменнік выкарыстоўвае псіхалагічную характарыстыку ў сваім мастацкім творы, каб чытач не сумняваўся ў дзеяннях персанажаў, паверыў у шчырасць іх учынкаў. Лічыцца, што без дасканалай псіхалагічнай характарыстыкі нельга стварыць паўнаватрасныя літаратурныя вобразы, паказаць рознабаковыя праявы чалавечага жыцця.

1. Як вы разумееце сэнс паняцця «псіхалагізм у літаратуры»?
2. У якіх формах ён звычайна існуе?
3. З дапамогай якіх прыёмаў і сродкаў пісьменнікі выяўляюць псіхалогію сваіх герояў? З якой мэтай?
4. Прывядзіце некаторыя прыклады розных форм псіхалагізму з апавядання Кузьмы Чорнага «На пыльнай дарозе».
5. Якія з вядомых вам беларускіх пісьменнікаў XX стагоддзя вызначаюцца глыбінёй даследавання псіхалогіі сваіх персанажаў?

Аркадзь Куляшоў

(1914—1978)

? Успомніце песню «Алеся» («Бывай, абуджаная сэрцам, дарагая...»). Які настрой выклікае яна ў вас?

Ці часта мы, знаёмячыся з біяграфіяй пісьменніка, адкрываем для сябе са здзіўленнем: верш, напісаны ім яшчэ ў чатырнаццацігадовым узросце, стаў шырока папулярнай песняй? Прызнаемся:

не часта, хутчэй за ўсё, як выключэнне. Менавіта такім пісьменнікам з'яўляецца народны паэт Беларусі Аркадзь Куляшоў. Песню «Алеся» («Бывай, абуджаная сэрцам, дарагая...») на словы А. Куляшова ведае сёння, бадай, кожны. А сваю першую кнігу вершаў «Росквіт зямлі» ён трымаў у руках ужо ў шаснаццаць гадоў, што таксама здараецца рэдка.

Аркадзь Аляксандравіч Куляшоў нарадзіўся 6 лютага 1914 года ў мястэчку Саматэвічы (цяпер Касцюковіцкі раён Магілёўскай вобласці) у сям'і настаўнікаў.

Дзяцінства было ў цэлым радасным, аднак не вельмі шчаслівым.

Пасля рэвалюцыі 1917 года і Грамадзянскай вайны прыйшлі цяжкія гады. Голад, нястача... Гэтыя (і іншыя) прычыны прывялі да разладу ў сям'і, да разводу бацькоў, выезду іх у розныя месцы з Саматэвічаў. Аркадзь жа не жахаецца выязджаць нікуды з прыгожага мястэчка.

Тым не менш расставацца і з мястэчкам, і з сяброўскім калектывам усё-такі давялося. У 1928 годзе Аркадзь скончыў Саматэвіцкую сямігодку і паступіў у Мсціслаўскі педагагічны тэхнікум.

Яшчэ ў 1926 годзе, шасцікласнікам, ён апублікаваў верш «Ты мой брат» у клімавіцкай акруговай газеце «Наш працаўнік», а з наступнага года творы яго пачалі часта з'яўляцца ў рэспубліканскім друку.

У Мсціславе трохгадовую вучобу ў тэхнікуме А. Куляшоў сумяшчаў з актыўнай літаратурнай дзейнасцю. Як пазней ён прыгадваў у аўтабіяграфіі, «у тыя гады Мсціслаў быў своеасаблівым цэнтрам пачынаючых паэтаў і празаікаў, якія групаваліся вакол студыі “Маладняка” — самай масавай тагачаснай літаратурнай арганізацыі ў Беларусі». Лёгка пісаліся вершы і паэмы, што складаліся ў кнігі, якія выходзілі адна за другой. За «Росквітам зямлі» (1930) убачылі свет у 1932 годзе адразу дзве — «Па песню, па сонца!..», «Медзі дождж». Але гэта ўжо было пасля, калі А. Куляшоў скончыў педтэхнікум, пераехаў у Мінск, вучыўся ў Беларускам дзяржаўным вышэйшым педагагічным інстытуце (1931—1933), працаваў у газеце «Чырвоная змена», на Беларускам радыё (1934—1936), літкансультантам у Саюзе пісьменнікаў Беларусі (1936—1937).

▲ Кадр з фільма «Чырвонае лісце» (рэж. У. Корш-Саблін)

Калі б вам давялося пісаць кінасцэнары, які твор беларускай літаратуры і чаму выбралі б вы?

Кадр з фільма «Першыя выпрабаванні» (рэж. У. Корш-Саблін) ►

У час Вялікай Айчыннай вайны паэт супрацоўнічаў у армейскай газеце «Знамя Советов» і ў Беларускам штабе партызанскага руху. У гэты перыяд яго імя як паэта праславілі балады «Над брацкай магілай», «Ліст з палону», «Балада аб чатырох заложніках», асабліва — паэма «Сцяг брыгады» (1942).

У 1946 годзе за паэму «Сцяг брыгады» пісьменніку была прысуджана Дзяржаўная прэмія СССР — адна з самых прэстыжных тагачасных урадавых узнагарод. Праз тры гады такой жа прэміяй была адзначана і яго паэма «Новае рэчышча». Папрацаваўшы два гады (1945—1946) галоўным рэдактарам газеты «Літаратура і мастацтва», А. Куляшоў на працяглы час перайшоў на творчую працу. За той перыяд ён напісаў нямала твораў, у тым ліку паэмы «Толькі ўперад», «Песня аб слаўным паходзе». У 1958—1967 гадах працаваў начальнікам сцэнарнага аддзела, затым галоўным рэдактарам на кінастудыі «Беларусьфільм». За гэты час прыняў удзел у напісанні некалькіх кінасцэнарыяў: «Чырвонае лісце», «Першыя выпрабаванні» (паводле трылогіі Якуба Коласа «На ростанях»).

Асабліва захапіў яго мастацкі пераклад, якім пачаў займацца яшчэ перад Вялікай Айчыннай вайной. Ён пераклаў на беларускую мову асобныя творы Міхаіла Лермантава, Аляксандра Пушкіна,

Сяргея Ясеніна, Міхаіла Ісакоўскага, Тараса Шаўчэнкі, Расула Гамзатава, Генры Лангфела і інш.

Гаворачы пра пераклады на родную мову вершаў і паэм выдатных іншанацыянальных мастакоў слова, А. Куляшоў падкрэсліў: «Гэтая творча-духоўная сувязь адкрыла мне вочы на многае, надала мне ўпэўненасці ва ўласных сілах і шмат у чым вызначыла далейшы кірунак маёй паэтычнай работы». Пераклады А. Куляшова жанрава і стылёва ўзбагацілі не толькі творчасць самога перакладчыка, але і ўсю беларускую літаратуру, выявілі вялікія магчымасці сучаснай беларускай літаратурнай мовы, яе здольнасць перадаваць самыя тонкія нюансы чалавечых думак і пачуццяў. За пераклады твораў М. Лермантава, І. Катлярэўскага, Г. Лангфела Аркадзю Куляшову ў 1970 годзе была прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР імя Янкі Купалы. Гэта была першая прэмія ў нашай рэспубліцы, прысуджаная выключна за перакладчыцкую творчасць. У 1968 годзе яму нададзена ганаровае званне народнага паэта БССР.

Апошнія два дзесяцігоддзі ў жыцці А. Куляшова сталі найбольш плённымі як па колькасці, так і па якасці напісанага. Гэтаму паспрыялі лёсавызначальныя падзеі другой паловы 1950-х гадоў, звязаныя з выкрыццём культу асобы Сталіна, дэмакратызацыяй грамадскага жыцця. Па сутнасці, настаў новы этап у творчасці паэта. Пра гэта неаспрэчна сведчаць вершы, што ўвайшлі ў «Новую кнігу» (1964), у зборнікі «Сасна і бяроза» (1970), «Хуткасць» (1976).

Аркадзь Куляшоў як пісьменнік і грамадзянін абвострана адчуў трагічныя катаклізмы жыцця ўсяго чалавецтва, выкліканыя падзеннем маралі, бездухоўнасцю, цемрашальствам, войнамі, надыходам «атамнай эры».

Не стала пісьменніка 4 лютага 1978 года.

Імя яго прысвоена Магілёўскаму дзяржаўнаму ўніверсітэту. На доме ў Мінску, дзе жыў паэт, устаноўлена мемарыяльная дошка. На жаль, чорны попел Чарнобыля накрыў яго родныя Саматэвічы. Забруджанае радыяцыяй мястэчка было знесена, а яго жыхары пераселены ў адбудаваны аграгарадок Новыя Саматэвічы, дзе ў школе створаны літаратурны музей пісьменніка. У 1979 годзе заснавана літаратурная прэмія імя Аркадзя Куляшова. Жыццё і творчасць

паэта адлюстраваны ў дакументальных фільмах «Край крынічны» (1972), «І кружыцца планета Куляшова» (2004). Дачка паэта Валянціна Куляшова напісала цікавую, багатую на падрабязнасці дакументальную аповесць-эсэ пра бацьку «Лясному рэху праўду раскажу...». Аповесць гэта — таксама адзін з найбольш арыгінальных і трывалых помнікаў класіку сучаснай беларускай літаратуры.

1. Раскажыце пра станаўленне творчай асобы А. Куляшова. Прыгадайце асноўныя факты з яго жыццёвай і творчай біяграфіі.
2. Падрыхтуйце паведамленне «Аркадзь Куляшоў — пісьменнік і грамадзянін».
3. Паглядзіце дакументальны фільм «Край крынічны» (рэж. Уладзімір Цяслюк). Паразважайце, як час і навакольнае асяроддзе адбіліся ў паэзіі А. Куляшова. Чаму той кут, дзе прайшло маленства паэта, стаў невычэрпнай крыніцай яго таленту? Падзяліцеся ўражаннямі пра свой край.
4. Выканайце тэставае заданне па тэме «Аркадзь Куляшоў».

«Сэрца абпалена смагай радка»

Гэта метафарычнае выказванне ўзята з лірычнага верша Аркадзя Куляшова **«Мая Бесядзь»** (1940—1946).

Галоўная ідэя верша — услаўленне працы, якая прыносіць адначасова радасць і карысць як для самога працаўніка, так і для ўсяго грамадства. Вялікую справу можна здзейсніць толькі актыўнымі калектыўнымі намаганнямі. «Рэчышча ўласнай ракі» «капае» паэт і спадзяецца, што яна разліецца, калі «не Волгай магутнай, // Не

Рэчку Бесядзь, што працякае побач з мястэчкам Саматэвічы, А. Куляшоў лічыў ракой свайго лёсу — чалавечага і творчага. «Вобраз яго роднай ракі Бесядзі, якая імкне да акіяна, стаў адным з самых ярскіх паэтычных сімвалаў у беларускай літаратуры» (*Яўген Гардніцкі*).

нават Камаю, // Хоць Бесяддзю, што на радзіме маёй». Каб пацвердзіць слушнасць выказвання, у першай палове верша даецца своеасаблівы вобразны доказ вынікаў калектыўнай працы. Тут пераказваецца народная легенда пра ўзнікненне рэк на зямлі: некалі птушкі, каб уратавацца ад смагі, усе разам капа́лі рэкі, і толькі адна каня «гуляла ды мыла іх здзекамі»,

не хацела ўдзельнічаць у той калектыўнай працы. Птушкі пакаралі яе: забаранілі піць ваду з выкапаных імі рэк. У выніку, «канаючы ўлетку штодня на спякоце», тая кáня лятае «над рэкамі // І просіць піць // Аж да сённяшніх дзён». Смагу ж яна праганяе толькі «кропляй дажджу з лесавога лістка». Павучальны малюнак пакарання гультайкі кáні! Зрэшты, як і «аматараў лёгкае славы», у тым ліку асобных літаратараў, якія ў свой час кпілі з цягавітай і нялёгкай («Каменне крышу, // разграбаю пяскі») штодзённай творчай працы паэта.

Паэт задумаўся над філасофскімі пытаннямі чалавечага існавання, месцам і роляй чалавека ў руху часу, паміж былым і наступным, сярод жывой і нежывой прыроды. Глыбока асабістае пачало весці да раскрыцця агульначалавечых праблем, і наадварот. Пра гэта сведчаць наступныя вершы з выразным лірычным пачаткам.

Ад імя лірычнага «я» звярнуўся паэт да чытачоў у невялікім вершы **«Спакойнага шчасця не зычу нікому...»** (1961):

Спакойнага шчасця
не зычу нікому:
Навошта грымотам
маланка без грому,
Навошта ручай
без пякучае смагі,
Халодная ўвага
не вартая ўвагі,
Жаданні, што прагныя
крылы згарнулі,
Зязюля без лесу
і лес без зязюлі.

Верш гэты філасофска-этычнага характару. І філасофія, і мараль тут, на першы погляд, спрэчныя. Сапраўды, няўжо шчасце не можа быць спакойным? Можа! Чаму ж тады такога шчасця паэт не зычыць нікому? Адказ — у пяці наступных рытарычных пытаннях. З іх, па-першае, відаць: лірычны герой мае на ўвазе не *мяшчанскую* заспакоенасць, што характарызуецца прымаўкай «Мая хата з краю», а той спакой, які прыходзіць, напрыклад, пасля здзяйснення высакароднага ўчынку. Па-другое, усё ў жыцці ўзаемазвязана, узаемазалежна,

▲ Вокладка кнігі
А. Куляшова
«Выбраныя творы»

узаемаабумоўлена. Не могуць існаваць прыроднае без чалавечага, прыгожае без карыснага, матэрыяльнае без ідэальнага, зло без добра, жаданне без прагі яго здзейсніць. Думку, якую імкнецца давесці пісьменнік, можна выказаць наступным чынам: толькі такі спакой, у якім выяўляецца непакой за сям'ю, іншых людзей, Радзіму, прыроду, урэшце — за лёс усяго чалавецтва, і з'яўляецца шчасцем.

Філасофская праблема абумовіла вобразную структуру верша А. Куляшова **«На паўмільярдным кіламетры»** (1961). Толькі калі ў папярэднім творы ўзаемасувязі з'яўляліся ў так званым сінхронным, адначасовым плане (маланка і гром, вада ручая

і пякучая смага, лес і зязюля і г. д.), то цяпер — у дыяхронным, розначасовым, гістарычна паслядоўным:

Зайшоўшы ў векавыя нетры,
Стаю, зачараваны ім,
На паўмільярдным кіламетры,
Паміж наступным і былым.

Паэт з дапамогай выразнай гіпербалы паказаў дынаміку часу, месца чалавека як цэнтральнай фігуры ў вечным руху, вечным вандраванні з мінулага ў будучыню. Прычым гэта вандраванне, у якое калісьці паклікала лірычнага героя «лясной вяшчунні кукаванне», хоць і доўжылася «многа тысяч дзён», прамільгнула вокамгненна:

Жыццё маё на хуткасць гуку
Памнож...

І ўсё ж памяць захавала самае дарагое:

Пакліч — былое адгукнецца
Жалейкаю за хваіной.

Тут «жалейка», «хваіна» — сімвалы мінулых гадоў. У гэтым былым многае ўжо шчасліва адбылося. Ды спыняцца нават «на паў-

мільярдным кіламетры» ніяк нельга: «Скраніся — і важкой хадой // Наступнае ў паход кранецца». А гэта значыць:

Пяройдзе шлях у новы шлях,
Расстанне — ў новае спатканне,
Напеў жалейкі — ў труб гучанне,
Выток жыцця — ў жыцця працяг.

Рух жыцця нічым не спыніць. І менавіта чалавек, што «зачараваны ім», які знаходзіцца ў цэнтры гэтага руху, не толькі заўважае яго, але і сам яднае былое і наступнае, час мінулы і час будучы. Якім ён будзе? Ніхто не ведае. Толькі абавязкова настане нешта новае: ранейшы напеў любімай жалейкі пяройдзе ў гучанне труб. Настае ж постындустрыяльнае грамадства, у якім, несумненна, з’явіцца свае ідэалы разумнага і прыгожага. Але і тады ў цэнтры ўсіх жыццёвых з’яў і няспыннага руху на зямлі будзе знаходзіцца чалавек.

Чалавек, паводле А. Куляшова, увогуле цэнтр сусвету. У вершы **«Нябёсы — акіян, я знаў даўно...»** (1962) лірычнаму герою нябёсы здаюцца акіянам, «а ўсё, што зорам на зямлі відно, // Ні больш ні менш як свет яго падводны». «Тут свет другі» — з пушчамі, гарамі, аблокамі, вятрамі, рэкамі, азёрамі, Атлантычным акіянам... Менавіта чалавек яднае гэтыя два касмічныя светы. Лірычны герой заяўляе:

Я — трэці свет, я кропелька малая
Тых светаў двух — звычайны чалавек,
Што неба і зямлю ў сабе змяшчае
І ў свет адзін злучае іх навек.

У гэтых словах — не толькі канстатацыя месца чалавека ў сусвеце, але і вызначэнне яго ролі ў ім. Дакладней — прызнанне адказнасці чалавека як за справы зямныя, так і касмічныя. У 1960-я гады, калі неба пачалі абжываць спадарожнікі, а за імі адправіўся ў космас і Юрый Гагарын, абнавілася ў многім і палітра паэтычных твораў. Паэты пачалі нярэдка глядзець на зямлю і зямныя справы, кажучы

▲ Г. Горава.
Тэрафармацыя. Год 2323-ці

Разгледзьце рэпрадукцыю карціны Язэпа Драздовіча «Падкружніковы краявід на планеце Сатурн». Паразважайце, што яднае твор мастака з вершамі паэта А. Куляшова.

◀ Я. Драздовіч.

Падкружніковы краявід на планеце Сатурн

ўмоўна, з касмічных вышынь. Сама Зямля стала ўспрымацца імі як нешта адзінае, цэльнае, сваё. Прычым аказалася, што з адлегласці можна не толькі ўбачыць усю Зямлю, але і разгледзець на ёй тое, што зблізку не відно. Касмічнасць мыслення выразна ўвасобілася і ў «Новай кнізе» А. Куляшова.

Язэп Драздовіч па праву лічыцца пачынальнікам касмічнай тэмы ў беларускім выяўленчым мастацтве. «Летуценнікам-небазнаўцам» створана больш за 60 графічных і жывапісных работ на касмічную тэму.

Некалькі змянілася ў 1960-я гады і сама форма лірычных вершаў. Беларускі паэт адкрыў для сябе і для ўсёй еўрапейскай паэзіі новы від верша — **шаснаццацірадкоўе**, які па сваёй строгасці і лаканічнасці нагадвае санет (толькі на два радкі даўжэйшы). Вось як характарызуе Аркадзь Куляшоў гэты від верша ў сваім творы «Я гіну ад бяздзейнасці не месяц...»:

Запал прапаў, — я сэрцам разумею,
Яго мне не пазычаць лекары.
Я вар'яцею, трацячы надзею,
І не чакаю лепшае пары.
Яна сама прыходзіць, як здароўе.
З крыніц сваіх і жыватворчых рэк
Прыносіць мне шаснаццацірадкоўе,
Шаснаццаць кропель цудадзейных лек...

Шаснаццацірадкоўі паэт выкарыстаў не толькі ў выглядзе асобных вершаў, але і строф. Імі напісаны вялікі лірычны цыкл «Мана-лог», паэма «Цунамі».

Шаснаццацірадкоўі Аркадзя Куляшова, як і санеты, найчасцей напісаны пяцістопным ямбам. Гэта адзін з любімых вершаваных памераў паэта. Акрамя яго, больш ніхто з беларускіх класікаў так актыўна да шаснаццацірадкоўяў не звяртаўся. Аднак, каб дасягнуць рытміка-інтанацыйнай разнастайнасці, у сваёй лірычнай паэзіі ён звяртаецца і да іншых памераў. Так, чатырохстопны ямб прысутнічае ў вершы «На паўмільярдным кіламетры...». Што да «Маёй Бесядзі», то ў ім рытміка-інтанацыйны малюнак чатырохстопнага амфібрахія «ажыўляецца» пропускамі асобных ненаціскных складоў. Радкі «Спакойнага шчасця не зычу нікому...», якія таксама напісаны гэтым памерам, паэт падзяліў кожны на дзве часткі. Тым самым паэтычнае выказванне пазбавілася манатоннасці.

Не толькі рытмічны, але і вобразны свет А. Куляшова багаты і разнастайны. Сярод розных тропаў (метафары, эпітэты, параўнанні, гіпербалы і інш.) вылучаецца сістэма сімвалаў і алегорый, дзякуючы якім лаканічна і глыбока выяўляюцца тыя ці іншыя думкі, з’явы (Бесядзь, кáня, рэчышча ўласнай ракі, зязюля, лес, шлях, жалейка, трубы, нябёсы, акіян, шаснаццаць — лек, крокаў, рук і інш.). Усе прыёмы і сродкі паэтычнага выказвання скіраваны на тое, каб глыбей выявіць багаты духоўна-інтэлектуальны свет чалавека касмічнага веку.

1. Як вырашаецца ў вершы «Мая Бесядзь» тэма паэта і паэзіі? Што збліжае верш А. Куляшова з творамі Ф. Багушэвіча, Янкі Купалы на гэту тэму?
2. Вызначце ідэю верша «Спакойнага шчасця не зычу нікому...». У чым паэт бачыць шчасце чалавека і сэнс яго жыцця?
3. Чым характарызуецца філасофская праблематыка вершаў паэта?
4. Як мяняўся духоўны свет лірычнага героя паэта на працягу многіх гадоў?
5. У чым выявілася паэтычнае майстэрства Аркадзя Куляшова?
6. Чаму аўтар звярнуўся да касмічнай тэмы? Наколькі актуальныя ў наш час словы паэта: «Я — трэці свет...»?
7. Складзіце партытуру чытання верша «На паўмільярдным кіламетры».
8. Паспрабуйце ўзнавіць аўтарскі тэкст (трэнажор па вершы А. Куляшова «На паўмільярдным кіламетры»).

Лірычны герой

Лірыка — адзін з трох родаў літаратуры, які паказвае рэчаіснасць праз суб'ектыўнае выяўленне пачуццяў, перажыванняў аўтара. Менавіта духоўнае жыццё чалавека, свет яго ідэй і пачуццяў і з'яўляецца прадметам лірыкі. Лірыка не можа стварыць асобныя цэласныя характары, вобразы, каб перадаць праз іх заканамернасці жыцця. Гэта давяраецца лірычнаму герою, вобраз якога з лёсам паэта суадносіцца прыблізна так, як суадносіцца вобраз-персанаж эпічнага твора з яго прататыпам.

*Лірычны герой, або лірычнае «я» (ад грэч. *lyrikos* — 'той, хто спявае пад гукі ліры; музычны; хвалюючы'), — індывідуалізаваны і тыпізаваны вобраз асобы, рысы якой паўстаюць літаральна з усіх лірычных твораў паэта.*

Лірычныя творы найчасцей пішуцца ад імя «я», у якім увасабляецца або сам паэт, або яго лірычны герой. Аднак каго б ні ўвасабляла «я», у ім (па законах мастацкай тыпізацыі) выяўляецца не толькі індывідуальна-аўтарскае, але і агульначалавечае, не толькі адзінкавае, але і многастаянае, заканамернае.

У «Маёй Бесядзі» А. Куляшоў, безумоўна, піша пра сваё асабістае, пра што сведчыць займеннік «мая» («*Мая Бесядзь*»), а таксама ўказанне на рэальную рэчку з роднага кута паэта («*Мая Бесядзь*»). І калі ён вобразна выказваецца: «Бо прагай да працы ахоплены часта я, // І сэрца абпалена смагай радка», або: «*Я ўпарты, не кіну пачатае справы, // Каменне крышу, // Разграбаю пяскі, // Пад кпіны аматараў лёгкае славы // Капаю рэчышча ўласнай ракі*», — мы цалкам згодныя з ім, асабліва калі ведаем пра вялікія творчыя набыткі Куляшова-паэта. Ведаем, і якіх намаганняў гэта яму каштавала. Як прыгадвала дачка паэта В. Куляшова, «бацькаў метада быў асабліва незразумелым для тых, хто працаваў згодна рэкамендацый аб ахове здароўя. Куляшоў жа працаваў няспынна. Гэта значыць, што стала працавала яго думка, незалежна ад таго, што ён у гэты час рабіў».

Разам з тым, паэтавы словы адносяцца і да характарыстыкі яго лірычнага героя, сучасніка аўтара, вялікага працаўніка, які ахоплены «прагай да працы» — «каменне крышыць», «разграбае пяскі».

1. Як вы лічыце, лірычны герой у творы — гэта заўсёды сам паэт? Калі не, пакажыце гэта на канкрэтных прыкладах, якія вам вядомыя.
2. Ці змяніўся з часам вобраз лірычнага героя А. Куляшова?
3. Параўнайце вобраз лірычнага героя паэзіі Аркадзя Куляшова і тых паэтаў, творчасць якіх вы ўжо вывучалі. Што іх збліжае, а што — адрознівае?
4. Уявіце, што вам трэба скласці міні-анталогію¹ з вершаў А. Куляшова. Падрыхтуйце план-праект паэтычнай анталогіі, прадумайце ілюстрацыі да яе.

Максім Танк

(1912—1995)

Г. Гарэлаў.

Партрэт Максіма Танка ►

Як у вершах «Паэзія», «Шчасце» адлюстраваны ўнутраны свет паэта?

Яўген Іванавіч Скурко (сапраўднае прозвішча паэта) нарадзіўся 17 верасня 1912 года на Нарачаншчыне, у вёсцы Пількаўшчына Мядзельскага раёна. Бацька будучага паэта Іван Хведаравіч і маці Домна Іванаўна працавалі на сваім кавалку зямлі. Аднак не прайшло і двух гадоў ад нараджэння хлопчыка, як грымнула Першая сусветная вайна.

¹ Анталогія — тут: зборнік выбраных твораў аўтара.